

Tomie Mirko:

Naši agrarni odnosi u prošlosti i novi zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji

(nastavak)

Prirodno je bilo da se rješenju ovog gorućeg pitanja pristupi odmah. I zaista mi smo vidjeli da je još Privremena Narodna Skupština odmah po oslobođenju zemlje među prvim zakonima donijela okvirni Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji. Iza toga su zakonodavna tijela svih ostalih Narodnih Republika donijela zemaljske zakone za svoja područja.

Novi zakon prema svim dosadanjim odlikuje se prvo svojim revolucionarnim stavom. Njegova revolucionarnost očituje se u tom što on bezobzirno prelazi preko dosadanjih zastarjelih shvatanja neprikosновенosti pojma privatnog vlasništva, jer to vlasništvo nema nikakvog opravdanja socijalne pravednosti.

Nadalje zakon je duboko socijalan, budući teži da zadovolji najšire slojeve radnog naroda.

Konačno zakon je pravedan, jer prihvata pravilo da zemlja, kao jedan od faktora proizvodnje, pripada baš onomu, koji ju svojim vlastitim radom obrađuje.

Eto baš ta visoka načela na kojim se temelji, čine naš novi zakon o agrarnoj reformi dominantnim i izdižu ga iznad svih ranijih zakona, a sam problem agrarnih odnosa rješava radikalno i konačno.

Budući je sam zakon u svojoj osnovi revolucionaran nužno je da i njegova provedba bude revolucionarna, ali nikako i protuzakonita. Naime nužno je da ona bude otrgnuta od onih birokratskih formi i konzervativnih pravnih formulacija.

Radi toga nam mora biti potpuno jasna njegova praktična provedba u život. Jer kada ona nebi bila takova, nebi niti polučila svoj željeni cilj. U dokaz tom može nam poslužiti komparacija između ranije i sadanje provedbe. U staroj Jugoslaviji rješavanje agrarnih odnosa trajalo je punih 20 godina, a da ni nakon tog vremena nije dokončano. Sada međutim mi vidimo da je nakon nepune godine dana zemlja u rukama onih koji je moraju dobiti.

Ako se pozabavimo pitanje zakonom susrećemo porred one osnovne u čl. 1 »zemlja pripada onome koju obrađuje« i odredbu čl. 3. koja predviđa stvaranje jednog državnog zemljišnog fonda kao zajedničke svojine cijelog naroda. Iz ovog fonda izvršava se nadjelba zemljištem onih koji su bez zemlje ili sa nedovoljno zemlje, a bave se zemljoradnjom.

Ako iz te odredbe pogledamo što sve ulazi u zemljišni fond za agrarnu reformu i kolonizaciju, vidimo da zbilja ulaze unutra svi oni viškovi posjeda ili sami posjedi, koje dosadnji vlasnici nisu sami obrađivali, nego su iskorišćavali radnu snagu zemljoradnika uz nerazmjernu oštetu sa prihodom u svoju korist.

Zakon oduzima zemlju iznad određenog maksimuma čak i onim pojedincima kojima je isključivo zanimanje zemljoradnja. Mogao bi netko pogrešno shvatiti da ova odredba dolazi u koliziju sa onim osnovnim načelom »zemlja onom tko ju obrađuje«.

Naprotiv članovi 16—20 našeg zemaljskog zakona govore o maksimumu seljačkih posjeda. Iz svih tih propisa proizlazi jasno jedna misao, a to je da se predvidi takav seljački posjed koji je sposoban da osigura pristojan život zemljoradniku i da se suzbije nepravdnu akumulaciju prihoda od zemljišta uz korišćenje najamne radne snage.

Dakle iz ovoga možemo jasno uočiti da ni ova odredba nije u suprotnosti sa osnovnim načelom. Sve što je iznad predviđenog maksimuma nije pojedinac fizički u mogućnosti obraditi bez najamne radne snage, a tim samim nema ni pravo na ono što sam ne može obraditi.

Zakon ovdje dosljedno kroči dalje prosto iz socijalnih pobuda sa konačnim ciljem postignuća ravnomjerne raspodjele dobara i očuvanja naprijed pomenutog osnovnog načela.

Markantna odredba zakona je u čl. 51, koja vodi računa da zemlja dodijeljena zemljoradniku ne dođe ponovo u ruke ekonomski jačega. Naime pomenuta odredba omogućuje kroz vrijeme od 20 godina svako otuđenje ili davanje u zakup dobivene zemlje. Ovo je jedna vrlo važna odredba koju ne sretamo u starim zakonima ovako koncizno izraženo.

Radi nedostatka takovog propisa u ranijim zakonima mogli su se dešavati slučajevi da pojedinac dobije

zemlju, a da istu nije ni vidio pa čak niti znao gdje je, jer ju je već otuđio.

Nesmije se mimoići, a da se naročito ne istakne odredba zakona, koja pruža mogućnost zadružnog obradivanja zemljišta, što dosadani zakoni nisu predviđali, a očito da ove namjere nisu ni imali. Naročitu važnost ovog propisa mislim da nije potrebno posebno objašnjavati, jer je ona svakom od nas potpuno jasna.

Sprovedba u život zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji počela je već u siječnju o. g. Ona je uvelike odmakla i pomalo se primiče svom kraju. Na njenom provođenju imali su ogromno učešće naši geodetski stručnjaci sa cijelog područja Hrvatske i imali pun uspjeh u tom. Uspjesi koje je naša struka polučila na ovom, po najšire narodne slojeve, nadasve značajnom poslu poslužiti će na čast i struci i svakom njenom pojedinom članu, koji je u radu učestvovao.

U jednom od idućih brojeva iznijeti ćemo broičanu veličinu zemljišnog fonda na području naše Republike, i dosada postignute rezultate na tehničkoj provedbi.

Iz ministarstva građevina

Pravilnik o putnim i selidbenim troškovima N. Vlade Hrvatske i njezinih ustanova u posljednjem stavu čl. 7. predviđa, da će ministar građevina u sporazumu sa ministrom financija utvrditi koji se rad ima smatrati terenskim. U ministarstvu je izrada te uredbe u toku i prema istoj će vjerojatno svi geodetski radovi osim triangulacije viših redova i preciznog nivelmana biti primjenjivan pretposljednji stav istog člana.

Međutim da bi drugovi bili obavješteni kako je ovo pitanje riješeno za službenike saveznih ministarstava, donosimo u nastavku izvadak iz »Rješenja o terenskom dodatku« objavljen u službenom listu br. 75/46.

RJEŠENJE O TERENSKOM DODATKU

I.

1. Terenski rad vrše oni stručni radnici, namještenici i službenici koje šalju nadležstva ili uprave poduzeća na privremeni rad sa određenim zadacima i vrše svoj struč-

ni posao izvan mjesta svog stalnog zaposlenja na kakvom objektu ili terenu, a traje duže od 10 dana.

2. Na ime naknade troškova prouzrokovanih radom na terenu pripada dnevni terenski dodatak i to:

- a) za prvih deset dana u iznosima određenim rješenjem V. br. 3912/46. (službeni list br. 37/46) i
- b) za ostalo vrijeme, bez obzira na kretanje iz mjesta u mjesto i propis o razredima skupoće:

stručnjacima inženjerima, tehničarima, agronomima, liječnicima, geolozima, geodetima i sl. kao i stručnim rukovodiocima radova od 90—120 din. stručnim radnicima od 60—90 dinara i osoblju koje vrši administrativnu i drugu pomoćnu službu od 50—70 din.

III.

U slučajevima gdje se službenici i radnici mogu svakodnevno po obavljenom poslu na terenu, vraćati u mjesto svog službovanja pripada pored podvoznih troškova 30% od terenskog dodatka iz toč. 1. st. 2. pod b) ovog rješenja, ako su proveli na radu do 12 sati, a 50% toga dodatka ako su proveli na radu više od 12 sati.

IV.

Gdje priroda posla i prilike na terenu omogućuju paušaliranje, organ nadležan za određivanje visine terenskog dodatka između predviđenog maksimuma i minimuma, odredit će terenski dodatak u paušalnom mjesečnom iznosu, no time da ne može premašiti predviđeni maksimum.

XI. br. 4921.

Beograd, 9. kolovoza 1946.

Savezno ministarstvo financija donijelo je okružnicu br. 5153/46. od 29. avgusta 1946. kojim je objasnilo neke momente iz uredbe putnih i selidbenih troškova, a koja glasi:

»Službena putovanja« treba razlikovati od terenskog rada. Službeno putovanje naređuje se samo izuzetno, kad